

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 234/2014-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. júna 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Jána Lubyho prerokoval prijatú sťažnosť J. H., zastúpeného advokátom JUDr. Romanom Cibulkom, Hlavná 13, Trnava, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 82/2001, za účasti Okresného súdu Trnava, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. H. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 82/2001 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Trnava p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 82/2001 konal bez zbytočných prietahov.

3. J. H. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 4 000 € (slovom štyritisíc eur), ktoré mu je Okresný súd Trnava povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Trnava je povinný uhradiť J. H. trovy konania v sume 340,90 € (slovom tristoštyridsať eur a deväťdesiat centov) na účet advokáta JUDr. Romana Cibulku, Hlavná 13, Trnava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. februára 2014 doručená sťažnosť J. H. (ďalej len „sťažovateľ“, v citáciách aj „odporca v 1. rade“), zastúpeného advokátom JUDr. Romanom Cibulkom, Hlavná 13, Trnava, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 82/2001 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

Z obsahu sťažnosti a z príloh k nej pripojených vyplýva, že sťažovateľ v napadnutom konaní vystupuje v procesnom postavení žalovaného v 1. rade, v ktorom sa V. V. (ďalej len „žalobca v 1. rade“), žalobou doručenou okresnému súdu 6. novembra 2001 domáha uvedenia veci do pôvodného stavu a vypratania nehnuteľnosti. Podaním doručeným okresnému súdu 2. januára 2003 žalobca v 1. rade okrem iného okresnému súdu navrhol, aby uznesením pripustil vstup Mgr. M. S. a D. V. ako ďalších účastníkov konania na stranu žalobcu.

Z dôvodu, že sťažovateľ zastáva názor, že v napadnutom konaní postupom okresného súdu došlo v dôsledku jeho nečinnosti k porušeniu ním označených práv, podal ústavnému

súdu sťažnosť, ktorú v súvislosti s namietaným porušením označených práv odôvodňuje takto:

„Okresný súd Trnava v predmetnej veci v roku 2002 uskutočnil jedno pojednávanie, ktoré bez prejednávania veci odročil, v roku 2003 uskutočnil jedno pojednávanie (8. 1. 2003), v roku 2005 vykonal ohliadku na mieste samom a jedno pojednávanie (30. 11. 2005), v rokoch 2006 a 2007 bol prakticky nečinný, v roku 2008 uskutočnil jedno pojednávanie (dňa 22. 9. 2008) a dňa 20. 10. 2008 pribral do konania uznesením znalca. V roku 2009 uskutočnil súd pojednávanie dňa 19. 10. 2009 a na pojednávaní konanom dňa 18. 1. 2010 vo veci vyhlásil rozsudok. Po zrušení prvostupňového rozsudku v dôsledku podaného odvolania zo strany navrhovateľa, uskutočnil súd v roku 2011 dve pojednávania, 10. 8. 2011 a 14. 9. 2011 a dňa 27. 9. 2011 pribral do konania ďalšieho znalca. V roku 2012 sa uskutočnilo pojednávanie dňa 24. 9. a v roku 2013 dňa 21. 1. ďalšie pojednávanie. Dňa 6. 3. 2013 súd pribral do konania kontrolného znalca a pojednávania nariadené na 21. 10. 2013 a 27. 11. 2013 boli odročené bez toho, že by došlo k prejednávaniu veci. Zatiaľ posledné pojednávanie uskutočnil súd 12. 2. 2014, ktoré odročil na neurčito za účelom určenia termínu ohliadky na mieste samom.“

Z obsahu sťažnosti ďalej vyplýva, že sťažovateľ namieta doterajší postup okresného súdu, podľa jeho názoru okresný súd nepostupoval dostatočne efektívne, keďže jeho postup ani po viac ako 12 rokoch nevedol k odstráneniu stavu jeho právnej neistoty.

Sťažovateľ žiada, aby mu ústavný súd priznal aj finančné zadosťučinenie v sume 4 000 €, čo odôvodňuje s poukazom najmä na to, že *„[v]iac ako 12 rokov trvajúci stav faktickej a právnej neistoty, v ktorom sa v dôsledku takéhoto postupu okresného súdu nachádzam, je pre mňa a celú moju rodinu veľmi stresujúci a v nemalej miere sa podpísal na zhoršení môjho zdravotného stavu“*.

Na základe už uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa J. H... na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako jeho právo na prerokovanie

veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 82/2001 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 82/2001 sa prikazuje konať bez zbytočných prieťahov.

3. Sťažovateľovi J. H... sa priznáva finančné zadosťučinenie vo výške 4 000,- € (slovom štyritisíc eur), ktoré je mu Okresný súd Trnava povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Trnava je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy jeho právneho zastúpenia v celkovej výške 331,12 € na účet právneho zástupcu sťažovateľa JUDr. Romana Cibulku č. ú... a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Ústavný súd sťažnosť, ktorou sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní, predbežne prerokoval a uznesením č. k. IV. ÚS 234/2014-8 zo 16. apríla 2014 ju podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie.

Ústavný súd následne prípisom z 24. apríla 2014 vyzval predsedníčku okresného súdu, aby sa k sťažnosti písomne vyjadrila a zároveň oznámila, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Predsedníčka okresného súdu v prípise sp. zn. 1 SprV 337/2014 zo 16. mája 2014 doručenom ústavnému súdu 26. mája 2014 okrem podrobnej rekapitulácie priebehu napadnutého konania uviedla toto:

„Vo veci boli vypracované tri znalecké posudky, nakoľko bolo potrebné posudzovať odborné otázky, ktoré nemôže súd vyriešiť sám. Z uvedeného vyplýva, že ide o právne i skutkovo zložitú vec.

Vec bola pôvodne pridelená sudkyni Mgr. Božene Michaláčkovej, ktorá v čase pridelenia veci do jej senátu patrila k mimoriadne zaťaženým sudcom, keďže v tomto období patrila Okresný súd Trnava k personálne nedostatočne obsadeným súdom. Po jej odchode na iný súd vec bola pridelená novému sudcovi JUDr. Borisovi Buľubášovi, ktorý taktiež odišiel z Okresného súdu Trnava na iný súd a vec bola pridelená sudcovi JUDr. Igorovi Malému dňa 25. 3. 2008, ktorý vo veci koná i v súčasnosti.

Odporcovia, resp. ich právny zástupca, sa viackrát a opakovane nezúčastnili pojednávania (odporca v 1. rade sa zo 16 pojednávani nezúčastnil na 5-tich, odporca v 2. rade sa nezúčastnil na 11-tich, a právny zástupca odporcov sa nezúčastnil na 4-roch vytýčených pojednávaniach), čím marili plynulosť súdneho konania.“

Dňa 28. mája 2014 ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľa, aby oznámil, či trvá na konaní ústneho pojednávania, a zároveň mu zaslal vyjadrenie okresného súdu sp. zn. 1 SprV 337/2014 zo 16. mája 2014 na vedomie a prípadné zaujatie stanoviska. Právny zástupca sťažovateľa v podaní doručenom ústavnému súdu 5. júna 2014 oznámil, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania, a k vyjadreniu okresného súdu skonštatoval, že vo veci sťažovateľa je preukázané, že došlo k porušeniu označených práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľa a predsedníčky okresného súdu, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie, ústavný súd využil možnosť podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde a upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich argumentáciou dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie vo veci namietaného porušenia práv podľa označeného článku ústavy a dohovoru. Poukazujúc na povahu predmetu posúdenia, ktorá je určená povahou v sťažnosti namietaného porušenia označených práv – ústavný súd nepovažuje ústne pojednávanie ani za vhodný, ani za nevyhnutný procesný prostriedok na zistenie skutočností potrebných na meritórne rozhodnutie veci (m. m. I. ÚS 157/02, I. ÚS 66/03), a preto ďalej konal bez nariadenia ústneho pojednávania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 24 C 82/2001.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a obsahom práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť

zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (a rovnako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný urobiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 a 4 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov. Ak súd zistí, že existuje dôležitý dôvod na odročenie pojednávania, bez zbytočného odkladu informuje tých, ktorí boli predvolaní alebo upovedomení. Súd spravidla uvedie deň, keď sa bude konať nové pojednávanie. Dôvod na odročenie sa uvedie v zápisnici alebo poznamená v spise.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

1. Pokiaľ ide o právnu zložitosť preskúmvanej veci, ústavný súd konštatuje, že predmetom napadnutého konania je rozhodovanie o návrhu žalobcu, ktorým sa domáha uvedenia veci do pôvodného stavu a vypratania nehnuteľnosti. Ide o vec, ktorá tvorí štandardnú súčasť rozhodovacej agendy okresných súdov, pričom k tejto problematike existuje v zásade ustálená judikatúra všeobecných súdov, a preto vec sťažovateľa ústavný súd nepovažuje z právneho hľadiska za zložitú. Obsah súdneho spisu sp. zn. 24 C 82/2001 v zásade nepotvrďuje ani faktickú zložitosť predmetnej veci, aj keď je potrebné prihliadnuť na skutočnosť, že pre rozhodnutie v merite veci bolo potrebné vykonať výsluch svedkov a vykonať časovo náročné znalecké dokazovanie, čo bezpochyby zvyšuje stupeň skutkovej náročnosti veci. Táto okolnosť však sama osebe nie je v zásade spôsobilá ospravedlniť doterajšiu dĺžku konania (m. m. IV. ÚS 41/07, IV. ÚS 40/09, IV. ÚS 366/2011, III. ÚS 329/2011, rozsudok ESLP Škodáková proti Českej republike z 21. 12. 2004, rozsudok ESLP Voleský proti Českej republike z 29. 6. 2004). Na tomto základe ústavný súd dospel k záveru, že právnou ani skutkovou zložitosťou veci nemožno ospravedlniť doterajšiu dĺžku namietaného konania.

2. Ústavný súd podľa ďalšieho kritéria hodnotil správanie sťažovateľa ako účastníka napadnutého konania. Vychádzal z toho, že v posudzovanom prípade ide o spor, v ktorom je každý účastník povinný postupovať podľa § 6 a § 120 ods. 1 OSP a vyvíjať všetko úsilie na súčinnosť so súdom tak, aby súd mohol o ochrane uplatneného práva rozhodnúť v súlade

so zákonom a aj v primeranom čase. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že k právu účastníka konania na efektívny, rýchly a účelný postup súdu v konaní pristupuje aj jeho procesná povinnosť prispievať k dosiahnutiu účelu súdneho konania včasným reagovaním na pokyny súdu a oznámením potrebných skutočností.

Zo správania sťažovateľa v preskúvanom konaní vyplýva, že sa nezúčastnil celkovo dvoch pojednávaní (8. január 2003 a 22. september 2008), na ktorých však bola vec meritórne prerokovaná za prítomnosti jeho právneho zástupcu. V tejto súvislosti je tiež potrebné poznamenať, že pojednávanie nariadené na 11. júl 2011 bolo odročené pre neprítomnosť právneho zástupcu sťažovateľa. Ústavný súd je toho názoru, že zistené skutočnosti vyplývajúce zo správania sťažovateľa v konaní nie sú takej povahy, aby významne ovplyvnili jeho doterajšiu dĺžku. Sťažovateľovi preto nemožno pričítať podiel na stave veci, v akom sa vec nachádza v čase rozhodovania ústavného súdu o jeho sťažnosti.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v napadnutom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prieťahy v konaní (ako aj neprimeraná dĺžka konania) môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou, resp. nesústredenou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

Ústavný súd zo súdneho spisu sp. zn. 24 C 82/2001 zistil, že doterajší priebeh napadnutého konania je poznačený obdobiami dlhodobej nečinnosti okresného súdu (napr. január 2003 až marec 2005; november 2005 až september 2008), keď nevykonal žiadny relevantný úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ ako účastník v preskúvanom súdnom konaní nachádza.

Napadnuté konanie je poznačené aj neefektívnou činnosťou okresného súdu. Na vrub neefektívnej činnosti čiastočne možno pripísať aj vydanie rozsudku okresného súdu č. k. 24 C 82/2001-133 z 18. januára 2010, ktorý bol na základe odvolania žalobcov

v odvolacom konaní rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 11 Co 49/2010-196 z 30. novembra 2010 v merite veci čiastočne potvrdený a čiastočne zrušený pre závažné procesné pochybenie (nepreskúmateľnosť rozsudku) a potrebu doplniť dokazovanie, v rozsahu jeho zrušenia bola vec vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie.

Za súčasť neefektívnej činnosti okresného súdu považuje ústavný súd aj postup okresného súdu v súvislosti s opakovaným nariadovaním znaleckého dokazovania (13. október 2008, 23. september 2011 a 5. marec 2013), ako aj nedostatočné využívanie všetkých dostupných prostriedkov zabezpečenia procesnej disciplíny účastníkov konania.

Ústavný súd v súvislosti s obranou okresného súdu, v rámci ktorej argumentuje tým, že prietahy v napadnutom konaní vznikli aj v dôsledku enormnej zaťažnosti všetkých sudcov okresného súdu, považuje za potrebné poukázať na svoju judikatúru, v ktorej už viackrát uviedol (m. m. I. ÚS 23/03, I. ÚS 141/03, II. ÚS 153/06, III. ÚS 399/2011), že personálne problémy a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prietahy, a to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia (m. m. I. ÚS 39/00, I. ÚS 55/02, III. ÚS 399/2011, IV. ÚS 43/2013).

Ústavný súd po komplexom posúdení všetkých okolností daného prípadu [z hľadiska skutkovej, právnej a procesnej (viacínštančný priebeh napadnutého konania, vyšší počet účastníkov konania) náročnosti veci, správania sťažovateľa, postupu okresného súdu poznamenaného jeho neefektívnou činnosťou, ako aj opakovane sa vyskytujúcimi obdobiami jeho viacročnej nečinnosti, zohľadňujúc pritom charakter a význam predmetu napadnutého konania a jeho doterajšiu dĺžku] dospel k záveru, že v postupe okresného súdu došlo k zbytočným prietahom v namietanom konaní, a preto rozhodol, že bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Sťažovateľ okrem vyslovenia porušenia označeného základného práva žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietáhov, a tiež sa domáha aj priznania primeraného finančného zadosťučinenia a náhrady trov právneho zastúpenia.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal.

Pretože ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo postupom okresného súdu porušené a vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu právoplatne skončená, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov, a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu v jeho veci nachádza (bod 2 výroku tohto nálezu).

Aj keď ústavný súd vyslovil porušenie sťažovateľom označených práv podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru a prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prietáhov, nepovažoval vzhľadom na okolnosti prípadu uplatnenie tejto svojej právomoci za dostatočné na to, aby sa dosiahla vo veci účinná náprava, a preto považoval za potrebné zaoberať sa aj vecnou opodstatnenosťou návrhu sťažovateľa na priznanie finančného zadosťučinenia.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ v sťažnosti žiada priznať finančné zadosťučinenie v sume 4 000 €. Tento návrh odôvodňuje najmä s poukazom na doterajšiu dĺžku napadnutého konania a s tým súvisiacim stavom jeho právnej neistoty.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (m. m. IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu vzhľadom na okolnosti daného prípadu prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia ústavný súd zohľadňoval predovšetkým charakter neefektívnej činnosti okresného súdu v skúmanom období, celkovú dĺžku konania okresného súdu (takmer 12 rokov), predmet sporu a jeho význam pre sťažovateľa a správanie sťažovateľa.

Vychádzajúc z komplexného posúdenia týchto skutočností, ústavný súd považoval v konkrétnych okolnostiach daného prípadu priznanie sumy 4 000 € sťažovateľovi za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde, t. j. v sume ním požadovanej (bod 3 výrokovej časti tohto nálezu).

Ústavný súd podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátom JUDr. Romanom Cibulkom, Hlavná 13, Trnava. Sťažovateľ si uplatnil úhradu trov konania za tri úkony právnej služby v celkovej sume 482,94 €.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o úhrade trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok 2013, ktorá bola 804 €, keďže išlo o úkony právnej služby vykonané v roku 2014. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) podľa § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za každý úkon po 134 €, čo spolu s paušálnou náhradou niektorých hotových výdavkov 2 x 8,04 € za každý úkon právnej služby predstavuje sumu 284,08 €. Keďže právny zástupca bol do 1. apríla 2014 platcom dane z pridanej hodnoty [ďalej len „DPH“] a relevantné úkony právnej služby boli urobené k 1. aprílu 2014, uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Celková odmena za poskytnuté právne služby predstavuje sumu 340,90 €. Za tretí úkon právnej služby ústavný súd odmenu (stanovisko sťažovateľa k vyjadreniu okresného súdu) nepriznal, pretože stanovisko neobsahovalo žiadne nové skutočnosti, ktoré by mohli prispieť k ďalšiemu objasneniu veci.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. júna 2014